

Получена: 10.02.2017 г.

Приета: 04.05.2017 г.

ГРАДСКИТЕ ПЛОЩАДИ В ИСТОРИЧЕСКИЯ ЦЕНТЪР НА СОФИЯ ДНЕС

Д. Ковачева¹

Ключови думи: площад, открито градско пространство, градска среда, исторически център, София

РЕЗЮМЕ

Улиците и площадите са основни елементи на градската среда. Те образуват система от открити градски пространства и изпълняват разнородни функции – транспортни, икономически, социални, рекреационни. Площадите се явяват сърцето на градския живот още от древността – мястото, където хората се срещат и общуват. Като едни от най-устойчивите елементи на градската среда, те определят имиджа на града, носят духа на мястото, идентичността и паметта на градската среда и обществото.

Поради бързите темпове на урбанизация, развитието на технологиите и променящите се нужди на обществото, през последните години се наблюдава пренебрегване на тези пространства, дава се превес на транспортните функции и частните интереси; наблюдава се липса на поддръжка.

В статията са изследвани площадните пространства в историческия център на София, тяхната настояща функция и форма. Изведени са препоръки за тяхното обновление и управление, за да могат да посрещнат съвременните нужди на обществото като същевременно съхранят идентичността на средата.

1. Въведение

През последните години сме изправени пред нови предизвикателства за създаване на качествена среда за живот. Наблюдава се значителна промяна в това как се използва и

¹ Десислава Ковачева, арх., докторант, кат. „История и теория на архитектурата”, УАСГ, бул. „Хр. Смирненски“ № 1, 1046 София, e-mail: desslerava.kovacheva@gmail.com

третира градската среда. Населението на градовете расте с невиджана скорост, а това води до комплексни проблеми, свързани с нерегламентирано разрастване на селищата, увеличаване на транспортната инфраструктура, пренебрегване на обществените пространства, заличаване на идентичността на градовете.

Обществените пространства спомагат за сплотяването на общността, за съхраняване на местната идентичност, характеризираща се както с материалното културно наследство, така и с нематериалното. Тяхното занемаряване поставя под въпрос жизнестойкостта и качеството на градската среда, а това води до загуба на връзката ѝ с обществото. В този смисъл обществените пространства са изключително важни за създаването на качествена среда за живот за обитателите на градовете [1].

Уличните и площадните пространства са гръбнакът на градската структура и са основни елементи в системата от обществени пространства. Като всяка една система те не би следвало да се разглеждат по отделно. В своята същност улиците са линейни елементи, които поради пространствената си структура провокират движение, докато площадите са точкови, площни елементи, които подтикват към забавяне на крачката – това са местата, където човек спира да откъхне от забързаното ежедневие. Без да пренебрегваме целостта на тази система, тъй като неминуемо отделните площици в градското пространство са свързани посредством улици, в тази статия разглеждаме площадите като възлови, събирателни елементи в системата от открити градски пространства.

В структурата на наследената ни градска среда присъстват множество такива пространства, които поради растящите социални изисквания и обогатяването на ценностната система на обществото се нуждаят от обновление [2].

Тази статия изследва площадните пространства в историческия център на София. За тази цел е разгледано възникването и развитието на площада в исторически план, представени са основните класификации и критики към съвременните площици. Определен е обхватът на историческия център на София. Именно в този контекст са изследвани и съпоставени към актуалните изисквания за площадни пространства.

2. Възникване и развитие на площада

Площадът се появява от групирането на няколко сгради около открито пространство. Това разпределение позволява висока степен на контрол на вътрешното пространство, както и възможно най-малък периметър на външната обиколка, изложена на опасност от нападение. С времето тази организация на вътрешен „двор“ придобива символично значение и на този принцип се появяват първите обособени площици [3]. Агората в древногръцките градове „представлява място, където хората се събират за общуване, за обсъждане на важни обществено-политически проблеми или за търговия. В древноримските градове обществените площици се наричат форуми. [...] И в двата случая обаче централното площадно пространство е спокойно и предоставено на хората за различни нужди“ [4].

През Средновековието център на градския живот стават църквите и катедралите и съответно обществените пространства биват формирани около тях. Появяват се пазарните площици, където се е извършвала предимно търговска дейност [5].

По-късно с развитието на обществото и неговите нужди се появяват нови видове площици – административни площици (пред различни институции, предназначени за масови градски прояви – шествия, културни, спортни и други събития), културно-просветни (пред театри, опери, галерии), търговско-делови (служат за търговски дейности),

съобщителни или предгарови (пред жп гари, автогари, летища), декоративни (предназначени за почивка) [6].

Независимо обаче кога и как биват създадени, площадите винаги се явяват сърцето на градския живот – мястото, където хората се срещат и общуват. Те възникват с определена доминираща функция, но поради бързите темпове на урбанизация, развитието на технологиите и променящите се нужди на обществото, през последните години площадните пространства придобиват все по-важна роля и следва да предоставят все по-богата палитра от функции на ползвателите си. Именно затова следва те да бъдат изследвани в съвременния им контекст спрямо днешните изисквания и нужди на обществото.

3. Дефиниция и класификация

Площадът по дефиниция е „обществен терен в населено място, който служи за събиране на жителите му при провеждане на различни обществени дейности (политически, културни, търговски, делови, религиозни и др.) или за развлечение, разходка и общуване” [7]. Площадите обикновено представляват открити пространства, които се определят от пространствената си рамка – заобикалящите ги сгради, както и от дейностите, които се извършват на тях. Като част от системата от обществени пространства по дефиниция те се отнасят до място, което е отворено и достъпно за всички хора, независимо от пол, раса, етническа принадлежност, възраст или социално-икономическо ниво [8]. Те са мястото, където се случва градският живот.

Изключително богата е литературата, изследваща площадите като основни елементи на градската среда и ключови места за градския живот. Проведени са множество проучвания за формата; функцията; размерите; пространствената рамка; взаимовръзката с приземния етаж на обкръжаващите сгради; дейностите, извършвани на площадите; градския дизайн; възприятието на хората; характеристиките, определящи качествените площадни пространства; достъпността; сигурността; управлението и др.

Според формата си в план, площадите могат да бъдат с правилна геометрична форма – квадратни, правоъгълни, трапецовидни, триъгълни, многоъгълни, кръгли, полу-кръгли, овални, елипсовидни или с неправилна форма [4].

По предназначение, или спрямо основната функция, за която са проектирани, площадите се делят на административни, културно-просветни, търговски, религиозни, съобщителни, архитектурно-декоративни [4].

Размерите биват изследвани както като оптимални ширина и дължина на площада, така и като съотношение с височината на обкръжаващите сгради. Някои автори определят големината на площада спрямо предназначението му, докато други извеждат принципни размери. Трети пък ги определят като малки, средни и големи. При всички положения обаче един град има нужда от разнородни по вид и функция площадни пространства, за да може да посрещне нарастващите нужди и желания на обитателите си.

Преди повече от век, Камило Сите пише за значението на публичните пространства. Той определя редица принципи, валидни и днес при проектирането на градски площад: затвореност на пространствената рамка; свободен център; паметници, разположени в периферията; наличие на елементи на изненада; привлекателност на архитектурните фасади; естетическа настилка [9].

В наши дни, освен традиционните площади, възникват и множество случайни такива от неформален характер. Матю Кармона класифицира съвременните площадни пространства в шест категории – традиционен площад (от формален и полу-формален характер); затворен площад (изцяло заграден от сгради, при който влизането става през

пасаж); случайно площадно пространство (характеризиращо се с малки размери и неформален характер); площад-градина; входно или преходно пространство (пространството между улицата и сградата); и други пространства, неотговарящи на горепосочените категории [10].

Възникнали по един или друг начин, площадните пространства живеят заедно с града и обитателите му. Наследили пространствената си структура от развитието на градовете, те променят функционалното си съдържание с течение на времето и нуждите на обществото.

Днес от значение е не толкова градския дизайн на площадите, колкото активностите, към които предразполага пространството. Някои от принципите за създаване на качествени площи са: изтъкване и съхраняване на идентичността на мястото; създаване на множество разнообразни кътове, които да привличат и да приютяват различни хора; осигуряване на удобно сядане; лесна връзка с мрежата от открити обществени пространства; гъвкавост по отношение на обзавеждането; сезонни стратегии за управление [11].

Именно управлението на едно пространство, преобразяването му за различни събития и случаи, го прави живо и интересно за хората. Трудно е обаче да се отговори на въпроса кой всъщност трябва да управлява площада. По право, като обществено пространство, площадът принадлежи на обществото и като своеобразна сцена на градския живот, именно хората би трябвало да инициират неговото преобразяване. От друга страна обаче, откритите обществени пространства обикновено са общинска собственост. Оттук произлиза въпросът кой и как трябва да стопанисва площадните пространства. Кои дейности са допустими и кой отговаря за тях?

Кармона групира критиките към съвременното обществено пространство в две групи – такива, които документират, че обществените пространства страдат от недостиг на управление, и такива, които подкрепят тезата, че общественото пространство бива прекомерно управлявано. В първата група попадат тезите, които установяват понижени качества на градската среда. Те отчитат увеличаване на автомобилния трафик, пренебрегване на обществените пространства, загуба на функцията им. Другото схващане е, че властите и проектантите комерсиализират и хомогенизират общественото пространство и така подкопават „публичността“ му и намаляват възможността му за изява. Макар и противоположни, тези две групи критики всъщност са двете страни на една и съща монета [12].

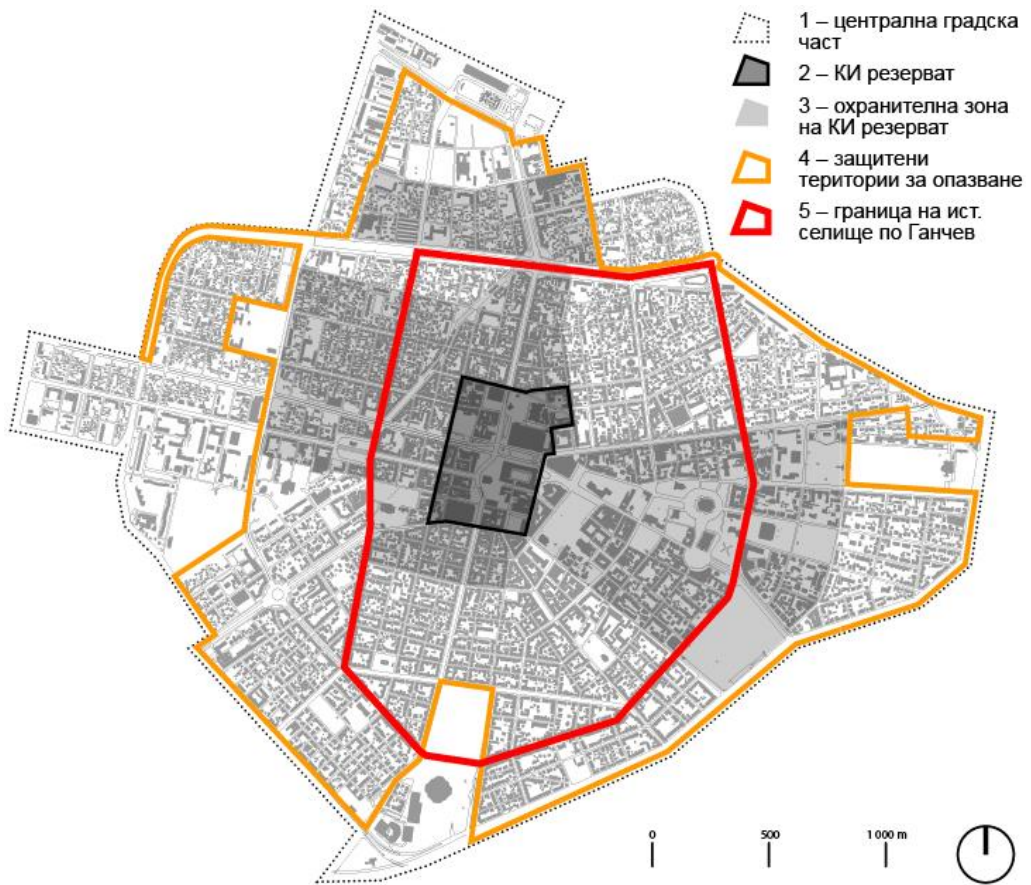
Често пъти властите нямат ресурс да стопанисват и управляват обществените пространства и в резултат на това те западат или биват превзети изцяло от частни интереси. Необходимо е да се създаде добра връзка между „собственика“ им, техните ползватели и всички заинтересувани страни, за да се създаде качествена среда за живот, отговаряща на желанията и нуждите на съвременното общество.

4. Обхват на историческия център на София

През двухилядолетната си история София не променя своето положение. По данни от археологическите разкопки, както и по западения възрожденски кадастър, направен веднага след Освобождението, могат да се определят границите на историческото селище [13] (фиг. 1).

Някои автори определят „три групи от периоди със сходни характеристики на градската структура. Първата група обхваща [...] от I до VI век. Втората група – периодите на запустяване на града, Българското средновековие и развитието в рамките на Османската империя от VII до края на XIX век. Третата група – Столичния период на

селището от края на XIX век до днес [14]. Други описват няколко противоречиви етапа на развитие, три от които са определящи за днешния ѝ пространствен облик: Античен период, Следосвобожденски (1878 – 1918) и след Втората световна война. Именно през тях градът получава основните си пространствени характеристики, които го определят и до днес [15]. Редица други автори изследват формирането, пространствената памет и приемствеността на градската структура на историческия център на София [14, 16 – 19]. Всички те доказват приемственост в местоположението на основните градски елементи в централната градска част през различните периоди на развитие на София, което единствено потвърждава устойчивостта на пространствената структура на историческия ѝ център. Сериозни пространствени промени не се наблюдават и през последния четвърт век, но преходът от социалистическия към постсоциалистическия град се оказва пагубен за публичното пространство [20]. Наблюдава се пренебрегване на обществените пространства, дава се превес на транспортните функции и частните интереси.

Фиг. 1. Исторически център на София

1 – централна градска част според ЗУЗСО, 2007 [22]; 2 – граници на територии с особена устройствена защита – резерват (режим Ткин-1а); 3 – граници на територии с превантивна устройствена защита – охранителна зона на резерват (режим Ткин-1б); 4 – граници на защитени територии за опазване на КИИ; 5 – граници на историческото селище по Ганчев [13]

На базата на тези задълбочени проучвания за формирането и развитието на историческия градски център на София е определен обхватът на настоящото проучване (фиг. 1). В този обхват са изследвани площадните пространства, които към днешна дата са запазили названието си площад и са съхранили в голяма степен пространствената си рамка, но не винаги и функцията си на площад (фиг. 2).

Фиг. 2. Площадите в историческия център на София

5. Градските площади в историческия център на София днес (табл. 1)

За целта на настоящото изследване са анализирани различни архивни и съвременни карти и планове; проведени са редица наблюдения на място за това как дадено площадно пространство се използва, какви са неговата пространствена рамка и основни характеристики; проведени са интервюта за това как хората го възприемат.

В плановата си структура площадите в София се характеризират предимно с правилни форми, макар и те често да не се възприемат от човешки поглед:

- правоъгълни (35%);
- триъгълни (30%);
- кръгли (10%);
- полукръгли (10%);
- многоъгълни (10%);
- овални (5%).

Пл. „Света Неделя“ например е типичен представител на правоъгълните площади, но подчинен на религиозната сграда в центъра, той не се възприема като такъв. Още повече, че в съвременния си облик той е разсечен от бул. „Княгиня Мария Луиза“, което изцяло променя усещането за това, кое всъщност е площадът.

Наблюдава се голям брой триъгълни площади, възникнали предимно при пресичането на две улици под ъгъл. При тях обикновено се срещат трудности при пространственото оформление, но често създават интересен поглед и перспективи към околните сгради и пространства.

Интересно е и наличието на комбинирани площади. Това са преливащи се площадни пространства, които създават усещането за едно общо пространство, когато човек се движи през тях. Така например пл. „Княз Александър I“ преминава в пл. „Атанас Буров“, а оттам се прелива в пл. „Независимост“. Ганчев намира зависимости в плановата структура и между пл. „Независимост“, пл. „Света Неделя“ и пл. „Бански“, но днес те не са така осезаеми за човешки поглед [13].

Въпреки богатата литература по темата и разгледаните разнообразни класификации на площадите, за целите на това изследване се налага да предложим друга класификация на функциите. Тя от своя страна не би могла да бъде наречена класификация на площадни пространства, тъй като някои типове софийски „площади“ не отговарят на първичните характеристики на площада, а именно – мястото, където хората се спират да отдъхнат от забързания градски живот, където се срещат и общуват.

В табл. 1 са описани основните функции, които изпълняват изследваните площади, но ако приемем преобладаващата им функция, те се определят по следния начин:

- площади (20%);
- площади-градини (15%);
- широки тротоари, използвани за спирка на масовия градски транспорт (20%);
- кръстовища, в това число и няколко кръгови кръстовища (25%);
- паркинги (25%).

Интересен феномен е наличието на голям брой площади-градини. Още повече, че в градската структура на София се наблюдават и други такива паркови пространства, които отговарят на характеристиките на площади-градини като например Градската градина, Царската градина, градини: „Кристал“, „Чайка“, „Св. Климент Охридски“, „Св. Седмочисленици“, църквата „Св. Георги“, Докторската градина, Княжеската градина.

Площадите са възникнали като уширения при пресичането на главните улици в градовете, т.е. те са тангирали с кръстовища. В наши дни обаче градовете освобождават центровете си от транспортните функции и предоставят сцена за градския живот. Това неминуемо би следвало да се случва особено и най-вече в историческите центрове на градовете, които поради по-гъстото си застрояване и наситеност с културни ценности не биха могли да поемат транспортния трафик. В София обаче се наблюдава точно обратният феномен. На над 50% от изследваните площи преобладават транспортните функции – кръстовища и паркинги. Едни от най-емблематичните площи за столицата – пл. „Св. Александър Невски“, пл. „Народно събрание“ и пл. „Княз Александър I“ днес функционират като паркинги. Други пък само са запазили думата „площад“ в името си и изпълняват ролята на натоварени кръстовища – пл. „Васил Левски“, пл. „Македония“.

Всички изследвани площи, с изключение на пл. „Патриарх Евтимий“ са общинска публична собственост. Начинът на трайно ползване, посочен в кадастрално-административната информационна система, за по-голяма част от тях е „за площад“, но в повечето случаи действителното му използване е различно. Колите са „превзели“ площите в София до такава степен, че дори хората в ежедневието си вече не ги определят като площи. Те присъстват в речта на столичани, т.е. биват определени като важни места, но не винаги характеризирани като площи. Не случайно в ежедневието си хората използват названията Ларгото, вместо пл. „Независимост“; парка пред НДК, вместо пл. „България“; паметника Левски, вместо пл. „Васил Левски“; малките пет, вместо пл. „Юрий Буков“; „Попа“ вместо пл. „Патриарх Евтимий“; а много не са и чували за пл. „Баба Неделя“, пл. „Николай Гяуров“, пл. „Райко Даскалов“ или пл. „Тел Авив-Яфо“.

От направения анализ на площите в историческия център на София може да се заключи, че столицата ни разполага с множество и разнообразни по форма площи пространства. До голяма степен те са запазили пространствената си структура през годините, но тя е силно компрометирана от настоящата им функция.

6. Заключение

Градовете се развиват като живи организми – те растат, променят се, адаптират се към настоящия контекст. Улиците и площите са основни елементи на градската среда и се явяват както като едни от най-устойчивите, така и като едни от най-уязвимите в този процес. Те са жизненоважни за създаването на качествена градска среда във все по-бързо разрастващите се съвременни градове. От една страна те представляват градската „дневна“, където хората се срещат и общуват, а от друга – съхраняват идентичността на средата. Променящите се нужди на обществото създават нови изисквания към площните пространства. Именно затова с времето тяхното стопанисване се превръща във все по-комплексна задача.

Това изследване разглежда 20 площи пространства в историческия център на София към настоящия момент. Повечето от тях са съхранили пространствената си структура, но не се възприемат като площи. Много от разгледаните примери не отговарят на присъщите за площта характеристики, а именно – място за почивка и общуване. Наблюдава се активно използване на парковете и градините в София, някои от които имат характеристиките на площи-градини. Това доказва нуждата от нови площи пространства с подобни характеристики. Положителното е, че такива пространства са съхранени в структурата на София от хилядолетия, но се нуждаят от обновление, за да могат да отговорят на нарасналите нужди на гражданите и посетителите на София.

Таблица 1. Класификация на площадите в историческия център на София днес

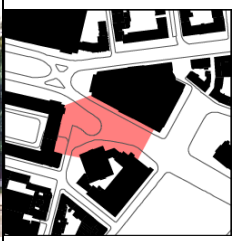

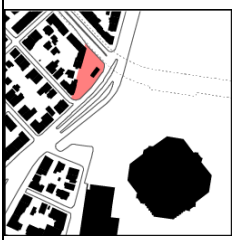

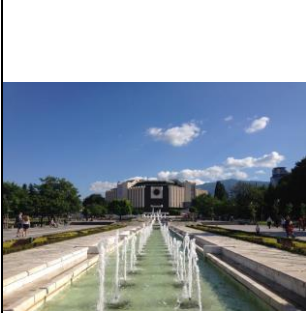
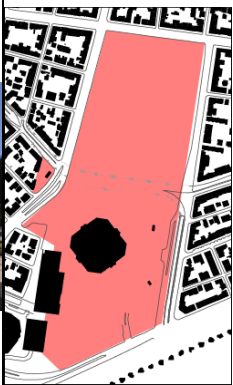
Име	Снимка (август 2017)	План	Форма функция НТП (начин на трайно ползване) вид собственост ОУП (общ устройствен план)
пл. "Атанас Буров"			форма – триъгълен функция – площад НТП – за площад собств. – общинска публична ОУП – Оо
пл. "Баба Неделя"			форма – триъгълен функция – широк тротоар; спирка на МГТ; площад-градина НТП – за първостепенна улица собств. – общинска публична ОУП – Тго
пл. "Бански"			форма – правоъгълен функция – площад-градина НТП – обществен селищен парк, градина собств. – общинска публична ОУП – Тго
пл. "България"			форма – правоъгълен функция – площад-градина НТП – за друг обществен обект, комплекс собств. – общинска публична ОУП – Зп

Таблица 1 – продължение

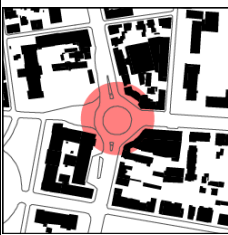

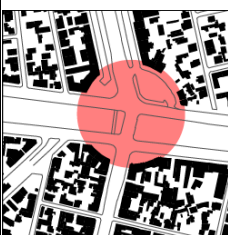
<p>пл. "Васил Левски"</p>			<p>форма – кръгъл функция – кръгово кръстовище</p> <p>НТП – за площад собств. – общинска публична ОУП – Тзв</p>
<p>пл. "Възраждане"</p>			<p>форма – правоъгълен функция – кръстовище; площад-градина</p> <p>НТП – за площад; обществен селищен парк, градина обств. – общинска публична ОУП – Тго</p>
<p>пл. "Джузепе Гарибaldi"</p>			<p>форма – триъгълен функция – широк тротоар; спирка на МГТ</p> <p>НТП – за площад собств. – общинска публична ОУП – Ц2</p>
<p>пл. "Княз Александър I"</p>			<p>форма – многоъгълен функция – паркинг</p> <p>НТП – за площад собств. – общинска публична ОУП – Тго</p>
<p>пл. "Лъвов мост"</p>			<p>форма – кръгов функция – кръгово кръстовище</p> <p>НТП – за площад собств. – общинска публична ОУП – улица</p>

Таблица 1 – продължение

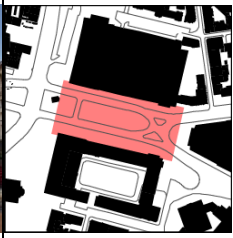

<p>пл. "Македония"</p>			<p>форма – полукръгъл функция – кръстовище</p> <p>НТП – за второстепенна улица собств. – общинска публична ОУП – Ц1; Ц2</p>
<p>пл. "Народно събрание"</p>			<p>форма – полукръгъл функция – паркинг</p> <p>НТП – за площад собств. – общинска публична ОУП – Тзв</p>
<p>пл. "Независимост"</p>			<p>форма – правоъгълен функция – площад; кръстовище</p> <p>НТП – за площад; за друг обществен обект, комплекс; обществен селищен парк собств. – общинска публична ОУП – Тзв</p>
<p>пл. "Николай Гяуров"</p>			<p>форма – триъгълен функция – паркинг</p> <p>НТП – за кръстовище собств. – общинска публична ОУП – Тго</p>
<p>пл. "Патриарх Евтимий"</p>			<p>форма – триъгълен функция – площад; спирка на МГТ</p> <p>НТП – за административна сграда, комплекс собств. – държавна публична ОУП – Ц3</p>

Таблица 1 – продължение

<p>пл. "Петко Р. Славейков"</p>			<p>форма – правоъгълен функция – площад; пазар</p> <p>НТП – за площад собств. – общинска публична ОУП – Тзв</p>
<p>пл. "Райко Даскалов"</p>			<p>форма – правоъгълен функция – площад-градина</p> <p>НТП – за друг вид озеленени площи собств. – общинска публична ОУП – Тго</p>
<p>пл. "Света Неделя"</p>			<p>форма – правоъгълен функция – площад; паркинг, улица</p> <p>НТП – за площад; незастроен имот за обществ. сграда, комплекс; за култова, религиозна сграда, комплекс собств. – общинска публична ОУП – Тзв</p>
<p>пл. "Св. Ал. Невски"</p>			<p>форма – елипсоиден функция – паркинг</p> <p>НТП – за площад собств. – общинска публична ОУП – Тго</p>
<p>пл. "Тел Авив-Яфо"</p>			<p>форма – триъгълен функция – широк тротоар</p> <p>НТП – за първостепенна улица собств. – общинска публична ОУП – улица</p>
<p>пл. "Юрий Буков"</p>			<p>форма – многоъгълен функция – широк тротоар; кръстовище</p> <p>НТП – за второстепенна улица собств. – общинска публична ОУП – Ц2; Ц3</p>

ЛИТЕРАТУРА

1. *Melmuk, M.* Designing Urban Squares. // *Advances in Landscape Architecture*, Chapter 19, p. 513 – 530, 2013.
2. *Дойчинов, Гр., Ганчев, Хр.* Формирането на старите градски части на София и подходът към тях. НИПК, София, 1989.
3. *Krier, R.* Urban Space. Reprint of „*Stadtraum in Theorie und Praxis*“ (1975) / „Urban Space“ (1979), Umbau-Verlag Solingen, 2005.
4. *Ковачев, А.* Градоустройство, част 1. Авангард Прима, София, 2013.
5. *Xing, N., Sui, KWM.* Historic Definitions of Public Space: Inspiration for High Quality Public Space. // *International Journal of the Humanities*, Vol. 7, Issue 11, p. 39 – 56, 2010.
6. *Никифоров, И.* Улицы и площади – архитектурно-художествени проблеми. УАСГ, София, 1995.
7. *Ковачев, А.* Градоустройство, част 2. Авангард Прима, София, 2013.
8. UNESCO. Social and Human Sciences, Inclusion Through Access to Public Space. <http://www.unesco.org>, 2017.
9. *Sitte, C.* City Planning According to Artistic Principles, 1889.
10. *Carmona, M.* Re-theorising contemporary public space: a new narrative and a new normative. // *Journal of Urbanism: International Research on Placemaking and Urban Sustainability*, Vol. 8, No. 4, p. 373 – 405, 2014.
11. *Project for Public Spaces*, 10 Principles for Successful Squares, <https://www.pps.org/reference/squaresprinciples/>, 2005.
12. *Carmona, M.* Contemporary Public Space: Part One, Critique. // *Journal of Urban Design*, Vol. 15, Issue 1, p. 123 – 148, 2010.
13. *Ганчев, Хр.* София – улици и площади. Планово и обемно-пространствено проучване. София, 1983.
14. *Григоров, Л., Металкова, М.* Инертността и умишлеността като фактори създаващи генотип в уличната структура на Сердика/Средец/София. // УАСГ, том 1, с. 33 – 38, София, 2012.
15. *Doitchinov, G., Dukic, A., Ionita, C.* Planning Capital Cities - Belgrade, Bucharest, Sofia. TU Graz, p. 140 – 159, 2015.
16. *Металкова-Маркова, М.* Пространствената памет на София като ротации на генетичен триъгълник. // УАСГ, том 1, с. 39 – 43, София, 2012.
17. *Металкова-Маркова, М., Петрова, М.* Периодични закономерности в развитието на урбанистичната структура на гр. София. // УАСГ, том 1, с. 57 – 62, София, 2012.
18. *Атанасова, И.* Приемственост на градската структура на София. // УАСГ, том 1, с. 63 – 68, София, 2012.
19. *Генчев, Хр.* София, мислена в пространството и отвъд времето. Фондация ЕХГ, 2012.
20. *Реджеб, Н.* Проявления на урбанизма в отношението към публичните пространства. // *дВЕРСИЯ*, бр. 6, с. 137 – 151, 2016.
21. Общ устройствен план на Столична община, приет с решение № 697 от протокол 51/19.11.2009 г. и решение № 960/16.12.2009 от МС.
22. Закон за устройството и застрояването на Столична община. В сила от 28.01.2007 г.
23. Национален институт за недвижими културни ценности.
24. Агенция по геодезия, картография и кадастър. Кадастрално-административна информационна система, <https://kais.cadastre.bg/bg/Map>, 2017.

THE URBAN SQUARES IN THE HISTORICAL CENTER OF SOFIA TODAY

D. Kovacheva¹

Keywords: urban square, open public space, built environment, historical center, Sofia

ABSTRACT

Streets and squares are fundamental elements of the built environment. They create a network of open urban space and fulfill various functions – transport, economic, social, and recreational. Urban squares have been the heart of public life since ancient civilizations – the place where people gather and communicate. Squares are also the most sustainable elements of the built environment that keep the spirit of the place, contribute to the image of the city, and preserve the identity of the place and the shared memories of the communities in that city.

In the recent years, many squares have been neglected due to the rapid urbanization, the technology development and the changing needs of society. Transport functions and private interests have taken predominance over their principal function.

The paper aims to investigate the current function and role of the urban squares in the historical center of Sofia. It outlines guidelines for their renewal and management in order to meet the contemporary needs of society.

¹ Dessislava Kovacheva, Architect, Ph.D. Student, Dept. “History and Theory of Architecture”, UACEG, 1 H. Smirnenski Blvd., Sofia 1046, e-mail: dessislava.kovacheva@gmail.com